UDK: 94(575.146)+614.2(093)“1991/2023” **DOI: 10.56292/SJFSU/vol29_iss4/a113**

NAMANGAN VILOYATIDAGI SHIFOXONALAR FAOLIYATI VA ULARNING MODDIY-TEXNIK HOLATI

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БОЛЬНИЦ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ И ИХ МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ

ACTIVITY OF HOSPITALS IN NAMANGAN PROVINCE AND THEIR MATERIAL-TECHNICAL CONDITION

Abduxalimov Abduraxmon Abdumo‘minovich[1]

[1]**Abduxalimov Abduraxmon Abdumo‘minovich** – Andijon davlat tibbiyot instituti, tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent.

Annotatsiya

Maqolada Namangan viloyatidagi zamonaviy tibbiy uskunalar bilan jihozlangan diagnostika, skrining va perinatal markazlari, yangi tug‘ruqxonalar barpo etilishi va faoliyatini yo‘lga qo‘yilishi birlamchi manbalar asosida tahlil qilingan.

Аннотация

В статье на основе первоисточников анализируется создание и деятельность диагностических, скрининговых и перинатальных центров, оснащенных современным медицинским оборудованием, новых родильных домов в Наманганской области.

Abstract

The article analyzes the construction and operation of diagnostic, screening and perinatal centers equipped with modern medical equipment, new maternity hospitals in Namangan region based on primary sources.

Kalit so‘zlar: *Namangan viloyati, shifoxona, ambulatoriya – poliklinika, asbob-uskuna va tibbiy jihozlar.*

Ключевые слова: *Андижанская область, больница, поликлиника, материально-техническая база, места, строительство и ремонт.*

Key words: *Namangan region, hospital, outpatient clinic, equipment and medical equipment.*

KIRISH

Mustaqillik arafasida olib borilgan islohotlarga qaramay, Namangan viloyati sog‘liqni saqlash tizimi faoliyati va moddiy-texnik holatida qator muammolar mavjud edi. Bu davrda kasalxonalarda 300 o‘rin-joylar tayyorlandi, har smenada 1 ming 380 nafar bemorni qabul qiladigan ambulatoriya – poliklinika muassasalari ishga tushirildi. Kolxozlar mablag‘i hisobidan 200 o‘rinli sanatoriy foydalanishga topshirildi. Biroq, bu bilan aholini samarali tibbiyot xizmatiga bo‘lgan ehtiyoji to‘la-to‘kis qondirilmadi [2].

Istiqlolning ilk yilida viloyatda 19 ming 110 o‘ringa ega bo‘lgan 120 ta kasalxona, 12 ta sanatoriya, 45 ta qishloq uchastka kasalxonasi, 470 ta feldsher-akusherlik punktlari [3:115] faoliyat ko‘rsatgan bo‘lsa, dastlabki 10 yili mobaynida 1 ming 505 o‘rinli kasalxona, bir smenada 43 ming 700 nafar bemorni qabul qiluvchi poliklinikalar qurilib, shoshilinch tibbiy yordam markazi, viloyat ko‘p tarmoqli kasalxonasi, o‘sma kasalliklar, onalar va bolalar fizioterapevtik, yuqumli kasalliklar kasalxonasi foydalanishga topshirildi. Ular zamonaviy tibbiyot apparatlari, asbob-uskunalar bilan jihozlandi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Semashko nomidagi respublika fizioterapevtik ilmiy tadqiqot instituti, respublika akusherlik va ginekologiya ilmiy tadqiqot instituti va respublika salomatlik institutlarining viloyat filiallari hamda nevrologiya, endokrinologiya va urologiya markazlarining faoliyati yo‘lga qo‘yildi [4:253].

Viloyat hokimligi sog‘liqni saqlash boshqarmasi tizimidagi kapital qurilishining 1999–yil rejasini bajarilishi yuzasidan 20 ta qurilish obyektlarida qurilish va montaj ishlari olib borilib, yil davomida 16 ta qishloq vrachlik punktlari qurilib ishga tushirili. Shu bilan birga Yangiqo‘rg‘on tumani Zarbdor qishlog‘idagi 50 o‘rinli kuniga 150 kishiga xizmat ko‘rsatadigan, Norin tumani Toshqin qishlog‘idagi 60 o‘rinli uchastka shifoxonalari qurilishi davom ettirilib 2000–yilda tugallandi [5:49].

Mazkur davrda sog‘liqni saqlash tizimiga yo‘naltirilgan mablag‘lar orqali viloyatdagi ambulatoriya – poliklinika muassasalari ko‘payganligi ijobiy holat. Viloyatdagi ambulatoriya-

poliklinika muassasalari 1998–yil hisobi bo‘yicha 209 tani tashkil etgan bo‘lsa, 2001–yilga kelib, 15 taga ko‘payib, 224 taga yetgan. Yuqoridagi raqamlardan sog‘liqni saqlash muassasalari viloyatning barcha hududlarida yildan-yilga ko‘payganligini ko‘rishimiz mumkin.

2008–yilga kelib, viloyatda 12 ming 18 o‘rin-joyga mo‘ljallangan 61 ta shifoxona, umumiy quvvati bir smenada 28 ming 400 qatnovga mo‘ljallangan 332 ta ambulator poliklinika muassasalari, jumladan, 222 ta qishloq vrachlik punktlari va 9 ta shahar vrachlik punktlari faoliyat ko‘rsatgan. Ambulator muassasalarning quvvati har 10 ming aholiga 127,7 ni tashkil qilgan [6].

Tibbiyotning ixtisoslashtirilgan sohalarini rivojlantirish bo‘yicha Respublika investitsiya dasturi asosida viloyat kardiologiya dispanseri o‘rnida mintaqaviy kardiologiya va kardioxirurgiya markazi tashkil qilish ishlari boshlab yuborildi va umumiy qiymati 1 mlrd 200 mln so‘mdan ortiq bo‘lgan qurilish-montaj ishlari amalga oshirildi.

Viloyatdagi mavjud 14 ta tug‘ruq komplekslari va bo‘limlari Osiyo Taraqqiyot Banki tomonidan «Ayollar va bolalar salomatligini mustahkamlash» loyihasi bo‘yicha jihozlash ishlari rejalashtirilgan va bu loyiha asosida har bir tug‘ruq kompleksi uchun 75 ming AQSh dollari miqdoridagi jihozlar keltirilishi ko‘zda tutilgan.

Viloyatning 9 ta tumaniga narxi 8 mln 676 ming 245 so‘mlik, umumiy summasi 78 mln 86 ming 206 so‘mlik «Damas-ambulance» qishloq vrachlik punktlari tibbiy xizmat uchun sanitar avtomashinasi «Salomatlik-2» loyihasi asosida tarqatildi.

Aholi uchun «Tez tibbiy yordam» xizmatini yaxshilash va avtomashinalar parkini yangilash borasida bir qator ishlar amalga oshirildi. Jumladan, Namangan shahrida aholiga xizmat ko‘rsatayotgan brigadalar soni 25 tadan 27 taga yetkazildi. Respublika sog‘liqni saqlash vazirligi tomonidan markazlashgan holda keltirilgan «Hunday-ambulance» sanitar avtomashinalaridan 9 tasi Namangan viloyati uchun ajratildi.

Respublikada bu borada «Ayollar va bolalar salomatligini mustahkamlash», «Salomatlik-2» loyihalari doirasida tibbiyot muassasalariga qariyb 3,5 million AQSh dollari qiymatidagi asbob-uskunalar yetkazib berildi [1:56].

Namangan shahar yuqumli kasalliklari shifoxonasini rekonstruksiyasi hisobiga viloyat sil kasalliklari shifoxonasini tashkil qilish uchun jami 2008–yil davomida 676 mln so‘mlik ishlar olib borildi va rekonstruksiyaning birinchi bosqichi yakunlandi. 2009–yil davomida rekonstruksiya ishlarining ikkinchi bosqichiga 425 mln so‘m ajratildi.

2010–yilda mavjud 318 ta ambulatoriya poliklinika muassasalarining 260 tasi mustaqil muassasa hisoblangan. Ambulatoriya poliklinika muassasalari tarkibi qishloq vrachlik punkti, shahar vrachlik punkti, dispanser, markaziy tuman shifoxonalari qoshidagi poliklinikalar, hududiy tuman shifoxonalari qoshidagi poliklinikalar, bolalar poliklinikasi, kattalar poliklinikasi, stomatologik poliklinika, markaz va shifoxonalar qoshidagi poliklinikalardan iborat. Ambulatoriya poliklinika muassasalarining quvvati 27 ming 767 ta bo‘lib, har 10 ming aholini ta’minlanishi 120,5 ni tashkil qilgan [6].

Viloyatda 2010–2011–yillarda jami 318 ta ambulatoriya-poliklinika muassasalari faoliyat yuritgan bo‘lsa, shundan, 242 ta qishloq vrachlik punkti, 19 ta markaziy tuman shifoxonalari qoshidagi poliklinikalar, 18 ta dispanser, 10 ta oilaviy poliklinikalar, 9 ta shahar vrachlik punkti, 6 ta stomatologik poliklinika, 6 ta markaz, 5 ta shifoxonalar qoshidagi poliklinika va 3 ta hududiy tuman shifoxonalari qoshidagi poliklinikalardan iborat bo‘lgan. Ularning 263 tasi mustaqil muassasa hisoblangan. Ambulatoriya poliklinika muassasalarining quvvati 27 ming 325 ta bo‘lib, har 10 ming aholini ta’minlanishida 112,9 ni tashkil qilgan. Natijada o‘tgan yilning mos davriga nisbatan jami quvvatlar soni 442 taga aholining ta’minlanishi esa 7,6 foizga o‘sgan [6].

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tabiiyki, sog‘lom avlod deganda, barchamiz birinchi navbatda sog‘lom naslni tushunamiz. Shu borada o‘tgan yillar davomida «Sog‘lom ona – sog‘lom bola» g‘oyasini o‘zida mujassam etgan dastur asosida keng ko‘lamli chora-tadbirlar ishlab chiqilib, hayotga joriy etildi. Xususan, zamonaviy tibbiy uskunalar bilan jihozlangan diagnostika, skrining va perinatal markazlari, yangi tug‘ruqxonalar barpo etish, bir so‘z bilan aytganda, onalar va bolalar salomatligini himoyalash maqsadida markazda va joylarda ancha ishlar qilindi.

Bu ishlarni e’tirof etgan holda, turli xil sabablar tufayli inson sog‘ligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadigan xavf-xatarlarning oldini olish, tibbiy xizmatning moddiy-texnik bazasini yanada

mustahkamlash, shu sohaga posbon bo‘lgan shifokorlarning mehnatini rag‘batlantirish bo‘yicha bugun oldimizda yangi-yangi vazifalar paydo bo‘layotganini ham biz yaxshi tasavvur etamiz.

Mamlakatda «Ona va bola skriningi» Davlat dasturi doirasida viloyatlar markazlarida yangi skrining markazlari tashkil etildi. Mintaqaviy markazlar budjet mablag‘lari hisobidan zamonaviy diagnostika va laboratoriya uskunalari, zarur materiallar bilan ta’minlandi.

Bu o‘z navbatida ko‘plab irsiy kasalliklarning oldini olish va davolashni yuqori darajaga ko‘tarish, bolalarning irsiy xastaliklar bilan va nuqsonli tug‘ilishining xavfini kamaytirish imkonini berdi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda mustaqillik yillarida mamlakatda bo‘lgani singari Namangan viloyati sog‘liqni saqlash tizimida ham ekstensiv rivojlantirish yo‘lidan voz kechilib, uzil-kesil intensiv takomillashtirish yo‘liga o‘tildi. Kamquvvat va samarasiz bemor o‘rinlari soni qisqartirildi. O‘z navbatida tibbiyotga ajratilgan mablag‘ning asosiy qismi ambulatoriya-poliklinika sharoitida kasalliklarning oldini olish va bemorlarni davolash uchun sarf qilidi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Karimov I.A. Vatanimizning bosqichma-bosqich va barqaror rivojlanishini ta’minlash – bizning oliy maqsadimiz. – Toshkent: «O‘zbekiston», 2009.
2. Namangan haqiqati. 1991 yil 9 fevral. – №27.
3. Xaydarov Z. Namangan viloyatining sovet davri va mustaqillik yillaridagi ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy tarixi: qiyosiy tahlil. – Diss. Tarix fan. nomz. Namangan, 2017.
4. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi. 6-tom. – Toshkent: 2003.
5. Namangan viloyati davlat arxivi, 908-fond, 1-ro‘yxat, 279-yig‘majild.
6. Namangan viloyati Sog‘liqni saqlash boshqarmasi ma’lumotlari.